

Om Pædagogisk Psykologi i Socialt Arbejde (PPSA)

PPSA er et professionsprogram på psykologiuddannelsen på Aalborg Universitet og et fagfælleskab af undervisere med tilknytning til dette program. Professionsprogrammet PPSA skal ruste de studerende til, arbejdsopgaver som psykolog i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), socialforvaltninger, døgninstitutioner og generelt som konsulent i relation til pædagogisk-psykologiske opgaver.

PPSA tager sigte på at ruste den studerende til arbejdsopgaver som psykolog i socialforvaltninger, døgninstitutioner, i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) og generelt som konsulent i relation til pædagogisk-psykologiske opgaver. En væsentlig udfordring i programmet er at forberede den studerende til det praktiske arbejde i en konkret sammenhæng, hvor psykologen bruger mere tid som konsulent, rådgiver og supervisor end på at være behandler. Der er ofte tale om en intervention på anden hånd, hvor psykologen står centralt i fastlæggelsen af den konkrete intervention, men hvor andre personalegrupper udfører det meste af selve interventionen. Den konkrete arbejdsituation foregår typisk i et samspil med en række faggrupper, der udover at deltage i den professionelle afklaring af problematikken samtidig er involverede som dele af den problematik, psykologen skal forholde sig til. En kompleks situation som psykologen naturligvis også indgår i.

Det er derfor helt centralt i arbejdet, at psykologen kan afklare, hvad en opgave indeholder. Alene i opstillingen af problematikken ligger der en række valg, der får faglige konsekvenser for evt. løsninger. Bl.a. er der forskellige grupper som lærere, pædagoger, sagsbehandlere, forældre, kammerater m.fl., der alle har interesser i og påvirker fastlæggelsen af problemstillingen. Denne sammenhæng skal psykologen fungere og handle i under en stadig hensyntagen til den psykologfaglige kompetence.

PPSA har derfor stort fokus på de samarbejdsrelationer, organisatoriske spændinger og kommunikative udfordringer, som det konkrete psykologarbejde er underlagt. Den studerende arbejder med opgaver og trænes i at kunne fungere fagligt kompetent i denne sammenhæng, og PPSA tager udgangspunkt i en erkendelse af, at den praktisk virkende psykologs mangfoldige brug af teorier og metoder. Problemstillinger med vurdering af menneskers udviklings- og læreprocesser samt intervention heri - evt. via andres handlen - kan ikke forstås gennem enkle teorier og metoder. Det kræver en forståelse af hele den kontekst problematikken er indlejret i - både intra- og interpsykiske forhold, samfundsmæssige og kulturelle sammenhænge og metateoretiske analyser.

I arbejdet på PPSA vil udgangspunktet ofte være at søge i de almenpsykologiske grunddiscipliner efter forståelsesrammer, der kan anvendes på de aktuelle problemstillinger. Udgangspunktet er en såkaldt ikke-patografisk vinkel, hvor de problemer, der begrunder psykologens involvering i problematikken, i første omgang anskues som variationer af en almenmenneskelig udvikling. Derfor spiller metateoretiske overvejelser en betydelig rolle i professionsprogrammet. Sådanne metateoretiske overvejelser kunne eksempelvis være universalisme kontra det unikke i det enkelte menneske eller arv- miljødebatten.

Målsætninger for Pædagogisk Psykologi i Socialt Arbejde

Professionsprogrammet PPSA har en række overordnede målsætninger. Det er programmets mål:

- **at koble den studerendes teoretiske viden og videnskabelige arbejdsform med den praktisk udøvende psykologs hverdag og udfordringer.**
Nogle psykologer oplever et praksischock, når de efter endt uddannelse starter deres karriere som psykologer, idet de mange konkrete opgaver overvælder dem. For nogle af dem betyder det, at de opgiver at anvende en god del af den videnskabeligt baserede og teoretisk formulerede viden, som de har opnået i løbet af deres studie samt deres videnskabeligt baserede arbejdsformer. For at mindske risikoen for at de studerende får et praksischock, når de efter endt uddannelse starter deres karrierer som psykologer, er det målet at støtte dem i at benytte den erhvervede teoretiske kunnen ift. praktiske opgaver, og derigennem sikre en kompetent psykologifaglig håndtering.
- **at skærpe den studerendes evne til at arbejde i en tværfaglig sammenhæng**
Psykologer indenfor PPSA arbejder sammen med flere andre faggrupper og med forskellige grupper af ikke-fagfolk. Derfor møder man mange forståelser af både psykiske problematikker, teoretiske begreber samt ekspertise. For at kunne agere i denne kontekst med en psykologfaglig kompetence er det derfor nødvendigt at kunne arbejde med opgaverne på flere niveauer. F.eks. handler det om at kunne se de stillede opgaver i den kontekst, de er stillet i, samt at kunne fastlægge og afgrænse opgaverne, så der bliver plads til en psykologfaglig håndtering på et højt fagligt niveau.
- **at optræne den studerende til at formidle sin psykologifaglige viden til andre ikke-psykologer og skærpe den studerendes kommunikative og organisatoriske forståelse.**
Indenfor det pædagogisk-psykologiske arbejdsfelt foregår en god del af interventionerne på anden hånd. Psykologen fungerer som supervisor, konsulent og rådgiver for andre faggrupper, der ofte udfører det direkte behandlingsarbejde - og dette ofte ud fra andres informationer om sagen. Det kræver meget af psykologen at kunne overskue både det aktuelle behandlingsbehov, ressourcer, kompetencer og forståelse hos de, der skal udføre arbejdet, samt at formidle den psykologfaglige viden ind i denne sammenhæng, så forløbet bliver optimalt.
- **at bevidstgøre den studerende om den psykologfaglige rolle - både ift. kompetencer, andres forventninger og egen person.**
I spændet mellem den faglige kunnen og psykologens egen person ligger et væsentligt redskab i psykologarbejdet. Afklaring af dette indgår i arbejdet med de praktiske opgaver, og det indeholder derfor også refleksioner over, hvordan man fungerer som person i den aktuelle kontekst. Samtidig arbejdes der med formulering af en særlig psykologfaglig tilgang, og de krav dette stiller til psykologen, hvor der særligt i den psykologfaglige formidling til andre faggrupper er brug for at være klar over egen faglighed.

Arbejdsform i Pædagogisk Psykologi i Socialt Arbejde

I professionsprogrammet lægges vægten i høj grad over på den studerendes egen selvstændige tilrettelæggelse af sit studie. Der er nogle rammer, som den studerende kan benytte til at arbejde med de aspekter, han eller hun især er optaget af. Samtidig skal det understreges, at når man arbejder med praktiske problemstillinger omkring mennesker udenfor universitetet, så stiller det nogle krav til, hvordan man udfører opgaverne. Det er derfor den praktiske problemstilling, der dikterer indholdet af f.eks. en psykologisk undersøgelse og ikke den studerendes interesse.

Semesteropbygning

7.og 8.semester.

På 7.sem startes med psykologiske undersøgelser af personer indenfor handicapområdet. De studerende får 2 og 2 en opgave fra en institution om et menneske med handicap (oftest børn), som institutionen gerne vil have en psykologisk undersøgelse af til brug for deres videre arbejde. Når denne undersøgelse er godt i gang, uddeles en tilsvarende opgave hentet fra samarbejder med Pædagogisk Psykologisk Rådgivning i Aalborg og Rebild kommuner. Disse opgaver arbejder de studerende med indtil 1.marts, hvor de skal være afsluttede. De studerende får supervision på deres konkrete undersøgelser.

Sideløbende ligger et seminar ca. hver anden uge frem til slutningen af februar (også alle uger i januar). På seminaret diskuteres de studerendes erfaringer med de praktiske opgaver, og disse erfaringer kobles med studiets mere teoretiske sider - det gælder ikke alene pædagogisk psykologi, men generelt alle disciplinerne fra bachelordelen og kandidatdelen. Udover almindelig teoretisk og faglig sparring vil en række af seminarerne have karakter af kollegial supervision, hvor de studerende på skift superviserer, får supervision og indgår i reflekterende teams i forhold til de respektive opgaver. På den måde får de studerende både sagssupervision i relation til deres opgaver, men de opøver også kompetence i at supervisere og indgå i reflekterende teams.

Nogle seminargange organiseres omkring udvalgte temaer som neuropsykologisk testning, formidling af undersøgelsens resultater, observation som metode, konsultative praksisformer, diagnosers betydning i pædagogisk-psykologisk arbejde o.a.

I februar måned kører vi i samarbejde med professionsprogrammerne Cultural Psychology og KAIØ en såkaldt community psykologisk bootcamp. Her bliver de studerende matchet i grupper på tværs af professionsprogrammerne, hvorefter de i løbet af en intensiv uge arbejder med én eller flere cases, som er formuleret i samarbejde med "Projekt 9220 Aalborg Ø".

Som følge af de positive erfaringer fra bootcampen omkring samarbejdet på tværs af professionsprogrammerne har vi som erklæret hensigt, at vi i årene fremover vil forsøge at øge samarbejdet de forskellige professionsprogrammer imellem.

Først i marts starter de i praktik på fuld tid. Dette afsluttes normalt inden 15. juni, hvorefter er synopseksamen.

Sideløbende med praktikken holdes seminar nogle dage, hvor de studerende diskuterer praktikerfaringer og pensum for forårets kursus. Der introduceres også til efterårets projektforb. Disse diskussioner er en fortsættelse af diskussionerne udsprunget af de tidligere forb. Derfor vil

de studerende også allerede være langt inde i pensum for 8.semester og i afklaring af synopsemner m.v.

9.semester.

På 9.sem ligger et seminar ca. hver anden uge. De studerende arbejder nu med projekter, der evt. kan være aftalt med deres praktiksteder allerede før sommerferien. Herved er der etableret kontakter, så muligheden for indhentning af empirisk materiale om og fra psykologers arbejdsfelt er lettet. Projekterne kan også handle om andre emner - dels teoretiske, dels via andre kontakter til fx konsulentfirmaer indenfor området, dels evalueringer ude på institutioner etc. og dels andre kontakter etc.

Projekterne kan fx handle om problemstillinger, som praktikvejledere og praktiksted gerne vil have grundigere belyst teoretisk, som de studerende gerne vil dykke ned i, og som passer ind i rammen om teori, praksis og videnskabelig metode. Som noget nyt er vi på PPSA ved at oprette en såkaldt projektbank, hvor vi i samarbejde med vores forskellige samarbejdspartnere opsamler forskellige projekter, som de studerende har mulighed for at byde ind på i forbindelse med projekt- og specialeskrivning.

Projektseminarerne organiseres, så de samtidig benyttes til at træne de studerende i supervision af hinandens projekter.

De studerende kan evt. i januar holde en eller et par temadage, hvor de fremlægger deres projekter og resultater, hvor alle de studerendes praktikvejledere inviteres.

Det kan for de studerende være en fordel, hvis projektet på 9.sem kobles sammen med specialet på 10.sem, da der er ret stramme tidsrammer omkring dette. Her kan fx indsamling af empiri med fordel hovedsagelig ligge på 9.sem i forbindelse med udarbejdelsen af projektet.

Derudover ligger der 3-4 temadage fordelt udover semestret med gæstelærere udefra, og med deltagelse af psykologer fra samarbejdet med PPR, Aalborg på 7.-8. semester.

PPSA Samarbejdspartnere

Professionsprogrammet PPSA har et løbende samarbejde med en række PPR-kontorer, pædagogiske institutioner indenfor både dag- og døgnområdet samt handicap- og normalområdet. På disse institutioner ser man de studerendes undersøgelser på 8. semester som et nyttigt og inspirerende input i det pædagogiske arbejde.

Derudover er professionsprogrammet gennem personsammenfald tilknyttet forskningsnetværk omkring pædagogisk behandlingsarbejde på døgninstitutioner m.v.

Spørgsmål om professionsprogrammet kan rettes til [Mogens Jensen](#) og [Thomas Szulevicz](#)